

Magyar népmesék

Венгерские сказки

Адаптировал Вадим Грушевский

Метод чтения Ильи Франка

Az égig érő paszuly

(бобовый стебель высотой до неба; *ég* — небо; *égig érő* — высотой до неба; *érni* — достигать; *paszuly* — боб)

Egyszer volt, hol nem volt (жила-была: «однажды была, где не была»), **hetedhét országon is túl** (в тридевяти королевстве; *heted/ik/* — седьмой; *hét* — семь; *ország* — страна; *túl* — по ту сторону), **volt egyszer egy szegény asszony** (/жила-была/ бедная женщина). **Annak volt egy fia meg egy kis tehénkéje** (у неё был сын и маленькая бурёнка; *fiú* — сын; мальчик; *tehénke* — тёлка; коровка; *tehén* — корова; *-ke* — уменьшительно-ласкательный суффикс).

Egyszer volt, hol nem volt, hetedhét országon is túl, volt egyszer egy szegény asszony. Annak volt egy fia meg egy kis tehénkéje.

Egyszer úgy elfogyott az ennivalójuk (однажды /так/ закончилась у них еда; *elfogyni* — расходоваться; иссякать; *fogyni* — уменьшаться; *ennivaló* — пища; съестное; *enni* — кушать; *való* — годный для чего-л., предназначенный для чего-л.), **hogy mondta az anyja a kisfiúnak** (/что/ сказала мать сыночку; *mondani* — сказать; *anya* — мать; *kisfiú* — сынок; *kis, kicsi* — маленький):
— **Eredj** (пойди; *eredni* — исходить; происходить), **fiam** (сыночек /мой/), **hajtsd el a tehenkét a vásárba** (отведи бурёнку на ярмарку; *elhajtani* — погонять; отводить; *hajtani* — гонять; *vásár* — ярмарка; сделка)! **De vigyázz ám** (да гляди; *vigyázni* — приглядывать; быть осмотрительным), **hogy adod el** (продай; *eladni* — продавать; *adni* — давать), **nehogy károsak legyünk benne** (да не прогадай: «чтоб нам вреда не было»; *nehogy...* — чтобы не...; *káros* — вредный; пагубный; *kár* — ущерб, вред, убыток)!

Egyszer úgy elfogyott az ennivalójuk, hogy mondta az anyja a kisfiúnak:

— **Eredj, fiam, hajtsd el a tehenkét a vásárba! De vigyázz ám, hogy adod el, nehogy károsak legyünk benne!**

El is hajtotta a fiú a vásárra (вот и отвёл /её/ мальчик на ярмарку). **Mindjárt akadt is vevője** (сразу же и покупатель /не неё/ отыскался; *akadni* — встречаться; попадаться; *vevő* — покупатель). **Meg is csinálta a vásárt a fiú** (ему и продал коровушку мальчик: «вот и заключил мальчик сделку»; *megcsinálni* — сделать; *csinálni* — делать), **elcserélte a tehenet egy szem paszullyal** (обменял он корову на бобовое семечко; *elcserélni* — обменять; *cserélni* — менять).

El is hajtotta a fiú a vásárra. Mindjárt akadt is vevője. Meg is csinálta a vásárt a fiú, elcserélte a tehenet egy szem paszullyal.

Vitte haza a paszulyt (принёс он домой боб; *hazavinni — приносить домой; vinni — приносить*), **mutatja az anyjának** (показывает матери; *mutatni — показывать*), **mit kapott** (что получил; *kapni — получать*). **Az anyja sírt keservesen** (мать горько заплакала; *sírni — плакать; keservesen — горько; keserves — горький*), **hogy a tehénkét ennyiért adta oda** (что корову за такое отдал; *ennyi — столько; odaadni — отдавать; oda — туда; adni — давать*). **De a kisleány vigasztalta** (но мальчик успокоил /её/; *vigasztalni — успокаивать*):
— **Ne búsuljon** (не горюй/те/; *búsulni — печалиться*), **édesanyám** (матушка; *édesanya — /родная/ мама, мамочка; édes — сладкий; родной*), **azt mondta az öregember** (/так/ сказал старик; *öregember — старик; öreg — старый; ember — человек*), **aki megvette a tehenet** (который купил корову; *megvenni — купить; venni — покупать*), **hogy még az este ültessem el** (чтобы я /всё же/ его /боб/ вечером посадил; *elültetni — посадить; ültetni — сажать*), **s meglátom** (да посмотрел; *meglátni — увидеть; látni — видеть*), **mi lesz belőle** (что из него выйдет; *lenni — быть; становиться*).

Vitte haza a paszulyt, mutatja az anyjának, mit kapott. Az anyja sírt keservesen, hogy a tehénkét ennyiért adta oda. De a kisleány vigasztalta:

— **Ne búsuljon, édesanyám, azt mondta az öregember, aki megvette a tehenet, hogy még az este ültessem el, s meglátom, mi lesz belőle.**

Elültette a kisleány az ablak alá (посадил мальчик под окном), **a kis kertbe a paszulyt** (в маленьком садике боб; *kert — сад; двор*), **de még vacsorázni sem tudott** (но даже поужинать не смог; *tudni — знать; уметь*), **úgy várta** (так ждал; *várni — ждать*), **mi lesz vele** (что с ним будет).

Elültette a kisleány az ablak alá, a kis kertbe a paszulyt, de még vacsorázni sem tudott, úgy várta, mi lesz vele.

Reggel (утром), **amikor felébredt** (когда проснулся; *felébredni* — пробуждаться; *ébredni* — просыпаться), **kinézett az ablakon** (выглянул из окна; *kinézni* — выглядывать; *nézni* — смотреть), **látta** (увидел), **hogy kikelt a paszuly** (что боб дал всходы; *kikelni* — давать всходы; *kelni* — подниматься). **De nem látta a tetejét** (а вот верхушки не увидел; *tető* — верхушка; *крыша*). **Gondolta** (решил: «подумал»; *gondolni* — думать), **megnézi kívülről** (посмотрю-ка снаружи; *megnézni* — посмотреть). **Kiment** (вышел; *kimenni* — выходить; *menni* — идти), **s megnézte** (да поглядел).

Reggel, amikor felébredt, kinézett az ablakon, látta, hogy kikelt a paszuly. De nem látta a tetejét. Gondolta, megnézi kívülről. Kiment, s megnézte.

De bizony őkegyelme hiába bámulta (да всё без толку он: «его милость» всматривался; *bizony* — ведь, конечно; *наверное*; *kegyelem* — милость; *hiába* — зря; *bátulni* — разглядывать), **nem látta a tetejét** (так и не увидел верхушки)! **Mondja az anyjának** (говорит он матери):

— **Na látja** (вот видишь), **édesanyám** (матушка), **mennyit ér a paszuly** (как вырос боб; *mennyi* — сколько)!

Megyek (пойду), **felmászom a tetejére** (заберусь на верхушку; *felmászni* — взбираться; *mászni* — ползать).

De bizony őkegyelme hiába bámulta, nem látta a tetejét! Mondja az anyjának:

— **Na látja, édesanyám, mennyit ér a paszuly! Megyek, felmászom a tetejére.**

Az anyja mind' kérlelte (мать всё умоляла; *minden* — всё; *kérlelni* — умолять; *kérni* — просить), **hogy ne menjen** (чтоб он не ходил), **de mégis elindult** (но он всё же отправился; *elindulni* — отправиться; *indulni* —

отправляться), s ment felfelé a paszulyon (и /стал/ забираться вверх по бобовому стеблю; *felfelé* — *вверх, наверх*).

Az anyja mind' kérlelte, hogy ne menjen, de mégis elindult, s ment felfelé a paszulyon.

Addig ment-mendegélt (до тех пор лез он вверх по стеблю: «шёл себе и шёл»; *mendegélni* — *идти не торопясь; брести*), míg már olyan magasságban volt (пока на такой высоте не оказался; *magasság* — *высота; magas* — *высокий*), hogy szinte szédült (что чуть голова у него не закружилась; *szédülni* — *кружиться /о голове/*). Akkor egyszer csak elérte az égboltot (и вот тогда только добрался он до небес; *elérni* — *добираться; égbolt* — *небосвод; ég* — *небо; bolt* — *лавка*). Ott volt egy nyílás (там была дыра). Bekukucskál a fiú (глядит в неё мальчик; *bekukucskálni* — *заглядывать; kukucskálni* — *заглядывать; подглядывать*). Hát látja (глядь: «и вот видит»), hogy nem is messze van egy ház (что неподалёку стоит дом; *messze* — *далеко; вдали*). Gondolja magában (думает про себя; *magá* — *сам*):

„Itt szállást kérek (здесь ночлега попрошу), s reggel megyek haza (а поутру пойду домой).”

Addig ment-mendegélt, míg már olyan magasságban volt, hogy szinte szédült. Akkor egyszer csak elérte az égboltot. Ott volt egy nyílás. Bekukucskál a fiú. Hát látja, hogy nem is messze van egy ház. Gondolja magában:

„Itt szállást kérek, s reggel megyek haza.”

Hát ahogy benyit (вот приоткрывает он /дверь/; *hát* — *а, ну, же; ahogy* — *как только; benyitni* — *приотворять; nyitni* — *открывать*), ott talál egy asszonyt (и видит: «находит» там женщину; *találni* — *находить*;

обнаруживать). **Kérdi az asszony** (спрашивает женщина; *kérde/z/ni* — спрашивать):

— **Hol jársz itt** (куда ж ты забрёл: «где ты ходишь»; *járni* — ходить; *ездить*), **te kisfiú** (сынок), **mikor az en uram a háromfejű sárkány** (ведь: «когда» у меня хозяин — трёхголовый дракон; *úr* — муж; *gospodin*; *háromfejű* — трёхголовый; *három* — три; *fej* — голова)? **Ha meglát téged** (если увидит тебя), **rögtön megesz** (тут же съест; *megenni* — съест)!

Hát ahogy benyit, ott talál egy asszonyt. Kérdi az asszony:

— **Hol jársz itt, te kisfiú, mikor az en uram a háromfejű sárkány? Ha meglát téged, rögtön megesz!**

Jaj (ой-ё-ёй), **könyörgött a kisfiú** (стал её упрашивать мальчик; *könyörögni* — умолять; *взывать*), **hogy bújtassa el** (чтобы спрятала его; *elbújtatni* — спрятать; *bújni* — прятаться), **mert ő úgy fél a sárkánytól** (потому что он очень уж боится дракона; *félni* — бояться).

Jaj, könyörgött a kisfiú, hogy bújtassa el, mert ő úgy fél a sárkánytól.

Kérdi az asszony (спрашивает женщина):

— **Éhes vagy** (голодный ты), **te kisfiú** (сынок)?

— **Jaj** (ох), **bizony éhes én** (ещё какой голодный; *bizony* — ведь, конечно; *наверное*)!

Kérdi az asszony:

— **Éhes vagy, te kisfiú?**

— **Jaj, bizony éhes én!**

Az asszony adott vacsorát neki (женщина накормила его ужином: «дала ему ужин»), **a kisfiú megköszönte szépen a szívességét** (а мальчик

поблагодарил её сердечно: «хорошо» за доброту; *megköszönni* — благодарить; *köszönni* — приветствовать; благодарить; *köszönöm* — спасибо, благодарю; *szép* — красивый, прекрасный; хороший; *szívesség* — сердечность; *szív* — сердце).

— **Na már most gyere** (ну а теперь давай: «иди»), **rögtön bújjál el** (прячься скорее; *rögtön* — сейчас же, тут же, немедленно), **mert jön haza az uram** (потому что /вот-вот/ вернётся хозяин; *mert* — потому что; так как; *jönni* — приходить).

Az asszony adott vacsorát neki, a kisfiú megköszönte szépen a szívességét.

— **Na már most gyere, rögtön bújjál el, mert jön haza az uram.**

Az asszony behozza a dagasztóteknőt (женщина принесла: «несёт» корыто, в котором тесто месила; *behozni* — вносить; *hozni* — носить; *dagasztó* — месилка; *teknő* — корыто; *dagaszni* — месить), **s aláborítja a kisfiút** (и накрыла им мальчика; *aláborítani* — накрывать; *alá* — под; *borítani* — накрывать), **beteszi az ágy alá** (да под кровать запихнула; *betenni* — вкладывать; *tenni* — класть). **Álmos volt a kisfiú** (мальчику спать хотелось: «сонный был мальчик»; *álmos* — сонный; *álm* — сон), **de úgy meg volt ijedve** (да так был напуган; *megijedni* — испугаться; *ijedezni* — пугаться), **hogy nem mert elaludni** (что не смел заснуть; *terni* — осмеливаться; *elaludni* — засыпать; *aludni* — спать). **Hát amikor üti az óra a tizenkettőt** (и вот /когда/ бьют часы полночь: «двенадцать»; *ütni* — бить), **támad nagy dörömbölés** (послышался громкий стук; *támadni* — наступать; возникать; *dörömbölni* — громко стучать), **zúgás** (гул = загудело всё кругом). **Jön haza a sárkány** (возвращается домой дракон), **hoz egy fekete tyukot a hóna alatt** (да чёрную курицу под мышкой несёт). **Leteszi az asztalra** (ставит её на стол; *letenni* — ставить; *asztal* — стол), **s mondja** (и говорит):

— **Toj egyet** (снеси одно; *tojni* — нестись /о курице/; *tojás* — яйцо)!

Az asszony behozza a dagasztóteknőt, s aláborítja a kisfiút, beteszi az ágy alá. Álmos volt a kisfiú, de úgy meg volt ijedve, hogy nem mert elaludni. Hát amikor üti az óra a tizenkettőt, támad nagy dörömbölés, zúgás. Jön haza a sárkány, hoz egy fekete tyukot a hóna alatt. Leteszi az asztalra, s mondja:

— Tojjet egyet!

Hát rögtön tojjet a tyúk egy aranytojást (глядь — тут же снесла курица золотое яйцо; hát — а, ну, же; aranytojás — золотое яйцо; arany — золото). A sárkány megint rákiáltott (а дракон опять кричит; rákiáltani — прикрикивать на кого-л.; kiáltani — кричать):

— Tojjet még egyet (снеси ещё одно)!

Hát rögtön tojjet a tyúk egy aranytojást. A sárkány megint rákiáltott:

— Tojjet még egyet!

Ameddig mondta a sárkány (и пока так говорил = приказывал дракон), addig mindig tojjet a tyúk (так и несла курица яйца). De a sárkány nagyon éhes volt (но дракон очень проголодался: «был голоден»).

— Asszony, vacsorát ide (жена, ужин сюда)!

Ameddig mondta a sárkány, addig mindig tojjet a tyúk. De a sárkány nagyon éhes volt.

— Asszony, vacsorát ide!

Ad az asszony vacsorát (даёт ему жена ужин = стала его жена ужином кормить). Vacsorázik a sárkány (ужинает дракон; vacsorázni — ужинать). Mikor megvacsorázott (как поужинал; megvacsorázni — поужинать), azt mondja a feleségének (сказал жене), hogy adja a muzsikáját (чтоб дала ему его лютию; muzsika — музыка; зд. музыкальный инструмент).

Ad az asszony vacsorát. Vacsorázik a sárkány. Mikor megvacsorázott, azt mondja a feleségének, hogy adja a muzsikáját.

— **Te asszony (жена-жена), miféle idegen szag van ebben a házban (что за неведомый дух стоит у нас в доме: «в этом доме»)?**

— **Csak nyugodjék (будь покоен; csak — только лишь; nyugodni — отдыхать; покоиться), lelkem (душа моя; lélek — душа), nincs itt semmiféle idegen (нет тут ничего чужого; semmiféle — никакой; idegen — чужой, посторонний).**

— **Dehogy nincs (как же нет; dehogy — да нет!, вовсе нет!, да что ты! /в ответах/)! Add elő (давай выкладывай; előadni — рассказывать; излагать; elő — сюда), mert téged is széjjeltéplek (а не то и с тобой разделяюсь; széjjeltérni — разрывать; térni — рвать /на части/).**

— **Te asszony, miféle idegen szag van ebben a házban?**

— **Csak nyugodjék, lelkem, nincs itt semmiféle idegen.**

— **Dehogy nincs! Add elő, mert téged is széjjeltéplek.**

Az asszony addig csitította (женщина до тех пор успокаивала его; csitítani — успокаивать), amíg belenyugodott (пока не утихомирился; belenyugodni — усмиряться; примиряться). Amint ott muzsikált (и пока он играл на лютне; muzsikálni — музицировать), egyszer csak elérte az álom (склонило его в сон). Gondolta magában az asszony (подумала женщина про себя), jó lesz neki is lefeküdni (/что/ неплохо будет и ей прилечь; lefeküdni — ложиться; feküdni — лежать), mert mindjárt megvirrad (ведь уж скоро рассветёт; megvirradni — рассвети; virradni — рассветать).

Az asszony addig csitította, amíg belenyugodott. Amint ott muzsikált, egyszer csak elérte az álom. Gondolta magában az asszony, jó lesz neki is lefeküdni, mert mindjárt megvirrad.

A kisfiú (мальчик), mikor észrevette (когда понял; észrevenni — заметить; ész — мозг; ум; venni — брать), hogy mind a ketten elaludtak (что оба уснули), kibújt a teknő alól (вылез из-под корыта; kibújni — вылезать), hóna alá fogta a fekete tyúkot (подмышку засунул чёрную курицу; ; hón — подмышка; hóna alatt — под мышкой; fogni — брать; держать). A másik kezébe a muzsikát (в другую руку — лютню), s gyerünk (и наутёк: «пошли»), szaladt vele ki a házból (выбежал с ними из дома; kiszaladni — выбегать; szaladni — бегать). Mikor jött volna be a lyukon (когда уже собрался пролезть через дыру), gondolja (решил), visszanéz (оглянусь-ка: «оглядывается»; visszanézni — оглядываться; vissza — назад; nézni — смотреть).

A kisfiú, mikor észrevette, hogy mind a ketten elaludtak, kibújt a teknő alól, hóna alá fogta a fekete tyúkot. A másik kezébe a muzsikát, s gyerünk, szaladt vele ki a házból. Mikor jött volna be a lyukon, gondolja, visszanéz.

Hát a sárkány egészen a nyomában volt már (глядь — а дракон ему уже на пятки наступает: «на его следах»; egészen — вполне, совсем, совершенно; nyom — след; már — уже, уж). A kisfiú gyorsan leeresztette magát a szál paszulyon (мальчик быстро спустился по бобовому стеблю; leereszteni — спускаться вниз; ereszteni — отпускать; спускаться), a szekerce éppen künn volt a karfán (а топор как раз был воткнут в бревно на улице; karfa — перила; kar — рука; fa — дерево). Hamar kivágta a szál paszulyt vele (тотчас он перерубил им бобовый стебель; kivágni — разрубить; vágni — резать). A sárkány lebuskázott (дракон свалился вниз; lebuskázni — падать; buskázni — шлёпаться), keze-lába kitörtött (руки-ноги поломал; kitörni — ломать), s a kisfiú agyonütötte (а паренёк его как хватит по голове; agyonütni — ударять / по голове/; agy — мозг; ütni — бить, ударять). Többet nem kell féljen tőle senki (больше его никто не испугается).

Hát a sárkány egészen a nyomában volt már. A kisfiú gyorsan leeresztette magát a szál paszulyon, a szekerce éppen künn volt a karfán. Hamar kivágta a szál paszulyt vele. A sárkány lebecskázott, keze-lába kitörtött, s a kisfiú agyonütötte. Többet nem kell féljen tőle senki.

Akkor bement az anyjához (тогда зашёл он /в дом/ к матери; *bemenni* — *входить*), aki nagyon búsult miatta (которая сильно горевала по нему), hogy hova lett (куда он подевался).

— Ne búsuljon (не печалься), anyám (матушка), lesz ezután mit együnk (будет нам что поесть)!

— Jaj (ой), honnan lenne (откуда ж ты взялся), fiacskám (сыночек мой; *fiacska* — *сын*; *fiú* — *сын*; *-cska* — *уменьшительно-ласкательный суффикс*)!

Akkor bement az anyjához, aki nagyon búsult miatta, hogy hova lett.

— Ne búsuljon, anyám, lesz ezután mit együnk!

— Jaj, honnan lenne, fiacskám!

A kisfiú felállította a tyúkot az asztalra (мальчик поставил курицу на стол; *felállítani* — *ставить; устанавливать; állni* — *стоять*), megsimogatta (погладил её; *megsimogatni* — *погладить; simogatni* — *гладить; ласкать*), s mondta neki (и сказал ей):

— Tojjet egyet (снеси-ка одно)!

A kisfiú felállította a tyúkot az asztalra, megsimogatta, s mondta neki:

— Tojjet egyet!

Hát a kis tyúk rögtön tojt egy aranytojást (глядь — и курица тут же снесла золотое яйцо; *rögtön* — *сейчас же, тут же, немедленно*). Addig tojatták (так

они и просили её нестись; *tojatni* — нести яйца /побудительная форма/), **amíg meggazdagodtak** (пока не разбогатели; *meggazdagodni* — разбогатеть; *gazdagodni* — богатеть; *gazdag* — богатый). **A kisfiú egész nap muszikált** (мальчик целый день играл на лютне), **az anyja meg csak hallgatta** (а мать слушала; *hallgatni* — слушать; *hallani* — слышать). **Aki nem hiszi** (кто не верит; *hinni* — верить), **járjon a végére** (пусть сам проверит; *végére járni* — проверять; *rasseledovať*; *vég* — конец, окончание).

Hát a kis tyúk rögtön tojt egy aranytojást. Addig tojatták, amíg meggazdagodtak. A kisfiú egész nap muszikált, az anyja meg csak hallgatta. Aki nem hiszi, járjon a végére.

Здесь только небольшой фрагмент книги.

Полностью книгу вы можете приобрести на сайте www.franklang.ru в соответствующем языковом разделе (венгерский язык), в подразделе «Тексты на венгерском языке, адаптированные по методу чтения Ильи Франка»